

BERICHTEN

Verenigingsverslagen en mededelingen

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR PARODONTOLOGIE

Samenvattingen van de voordrachten, gehouden tijdens de najaarsvergadering te Groningen op vrijdag 27 oktober 1978

De Nederlandse Vereniging voor Parodontologie heeft in 1978 voor de eerste keer een eigen najaarsvergadering georganiseerd, die werd gehouden in het Gebouw Tandheelkunde van de rijksuniversiteit te Groningen op vrijdag 27 oktober.

Deze bijeenkomst stond in het teken van het onderzoek en in een achttal lezingen werd daarvan verslag gedaan. De samenvattingen van de voordrachten zijn hieronder weergegeven.

1. H. W. Denissen (Vrije Universiteit te Amsterdam): *Het peri-implantaat van synthetisch hydroxylapatiet.*

Samenvatting:

Extractie van gebitselementen, met name de wortels ervan, heeft tot gevolg dat de kans groot is dat de processus alveolaris verdwijnt. Een oplossing voor dit probleem is het implanteren van een kunstwortelimplantaat direct na extractie. In ons onderzoek werden deze implantaten gemaakt van synthetisch hydroxylapatiet (HA). Wat het periodontium is voor de natuurlijke tandwortel, is het peri-implantaat voor het synthetische HA-wortelimplantaat.

In deze voordracht werd het peri-implantaat van dicht biostabiel (niet afbreekbaar) HA besproken.

Dierexperimenteel onderzoek: In 25 wistar ratten werden zowel in rugspierweefsel als in tibiabot HA-segmenten geïmplanteerd. Histologisch onderzoek laat de vorming zien van bot direct tegen het HA. Er is geen afkapseling, geen ontsteking of resorptie van het implantaat. Voor de evaluatie in alveolair bot werden 50 directe wortelsegmenten in de onderkaken van honden geplaatst. Het HA-wortelsegment met peri-implantaat lijkt geaccepteerd als een biostabiele, ankylotische eenheid.

Klinisch onderzoek: Bij patiënten werden in totaal 104 dichte HA-segmenten geplaatst. Klinisch werden de implantaten goed verdragen wat in overeenstemming met de aard van het implantatiemateriaal alsmede het uitgebreide dierexperimentele vooronderzoek is. Het peri-implantaat is op de röntgenfoto normaal alveolair bot; er zijn geen radiolucensies rondom het implantaat aanwezig. Patiënten hebben in dit stadium van het onderzoek volledige, immediale onderprothesen over deze implantaten gedragen over perioden tot één jaar. Deze voorlopige resultaten met directe wortelsegmenten als een middel tot behoud van de processus alveolaris, alsmede een toekomstige pijler voor opbouw en kroon zijn gunstig, hoewel verder onderzoek

noodzakelijk is, voor de evaluatie op langere termijn.

2. P. van der Kuij (Vrije Universiteit te Amsterdam): *Elektromagnetische reductie van resorptie na extracties bij honden.*

Samenvatting:

De resorptie van de processus alveolaris na een (totale) extractie leidt in veel gevallen tot problemen bij de prothesedragers. De laatste decennia is veel onderzoek verricht naar het oplossen van dit resorptieprobleem, maar preventie ervan is pas de laatste jaren in de belangstelling gekomen.

Op de Vrije Universiteit wordt op het ogenblik een onderzoek verricht naar de mogelijkheid om door middel van elektromagnetische velden de resorptie van de processus alveolaris inferior bij honden te beïnvloeden. Bij het proefdier worden twee premolaren in de onderkaak verwijderd en een brug, met daarin een spoel voor het appliceren van het magnetische veld, geplaatst.

Het resorptieproces wordt door middel van een gestandaardiseerde röntgentechniek gevolgd. De verkregen foto's zijn superponeerbaar, zodat hierop, door tracings te maken, betrouwbare metingen van de processushoogte kunnen worden gedaan.

Bij het experiment zijn tot nu toe 10 honden betrokken, waarvan er 6 gestimuleerd worden door middel van een magnetisch veld en 4 niet worden gestimuleerd.

De eerste resultaten geven bij de gestimuleerde honden een reductie van de resorptie van $\pm 60\%$ ten opzichte van de niet-gestimuleerde honden.

3. Dr. G. J. Schade (Universiteit van Amsterdam) en A. A. H. Veldhuis (Vrije Universiteit te Amsterdam): *Het behoud van de processus alveolaris door middel van coronectomie.*

Samenvatting:

Door de vraag te stellen wat de betekenis kan zijn van de radices voor het behoud van de processus alveolaris, werd een methode voorgesteld om door amputatie van de kroon en cervix van gebitselementen (coronectomie) deze radices zo lang mogelijk in situ te houden. Beoogd wordt om op deze eenvoudige wijze de resorptie van de processus alveolaris ter plaatse van de vitale wortels zoveel mogelijk te voorkomen en de verkregen retentie te benutten voor de prothetische voorzieningen.

Voor het opstellen van een protocol betreffende de technische uitvoering, werden de selectiecriteria, de voorbehandeling, de operatieve behandeling en de nabehandeling uiteengezet en aan de hand van voorbeelden geïllustreerd.

Voor dit experimentele deel van het onderzoek zijn 15 patiënten behandeld. Het betreft hier een coronectomie uitgevoerd op de twee resterende cuspidaten in de onderkaak. Deze stompen werden direct na de ingreep belast met een prothese. Hoewel pulpitisklachten, pulpanecrose, periapicale afwijkingen, resorptie en ankylose van

de stompen kon worden verwacht, bleek het postoperatieve verloop opvallend ongestoord. Voorzichtigheid is echter geboden daar nooit accidenteel gefractureerde radices voor dit doel kunnen worden gebruikt.

De methode wordt nader geëvalueerd vooral ten aanzien van de vorm van de wortelstomp.

4. R. M. H. Schaub (rijksuniversiteit te Groningen): *Parodontale gezondheid en gezondheidszorg.*

Samenvatting:

In toenemende mate wordt aangedrongen op het opnemen van parodontale behandelingen in de bestaande systemen van tandheelkundige gezondheidszorg. Vooral nu recentelijk een 'expert-committee' van de Wereldgezondheidsraad daartoe een tamelijk concrete lijn heeft aangegeven. Toch lijkt een pas op de plaats zinvol om, zij het wat later, tot een effectief programma van parodontale behandelingsmogelijkheden te kunnen komen.

Zo zal het nodig zijn een duidelijke doelstelling te formuleren. Het aanvaarden van, bijvoorbeeld, de verkorte tandenboog of subjectieve elementen in het begrip gezondheid heeft duidelijke consequenties voor de uitvoering van een programma. Echter ook voor de epidemiologische technieken die bij de opzet en de evaluatie van zo'n programma nodig zijn.

Voorts speelt onmiskenbaar menselijk gedrag een belangrijke rol in het ontstaan en het verloop van parodontale afwijkingen. De factoren die dat gedrag beïnvloeden zijn echter nog maar nauwelijks bekend, laat staan dat de aard van hun invloed begrepen wordt. Kennis, de rol van de sociale omgeving en de rol van de tandarts zijn enkele van de vele factoren die hier mogelijk van invloed zijn. Het effect van ieder in te voeren programma zal mede van deze factoren afhangen.

De afdeling Parodontologie en de vakgroep Sociale en Preventieve Tandheelkunde in Groningen werken al enige jaren samen in onderzoek op dit gebied. Tijdens de voordracht werd ingegaan op de resultaten daarvan en op de toekomstige ontwikkelingen.

5. Mw. B. M. van Amerongen (Universiteit van Amsterdam): *Kwantiteit van de vraag naar parodontologische hulp.*

Samenvatting:

Voor een aanpak volgens een vast plan van de parodontologische gezondheidszorg in Nederland is het onder meer van belang om het aantal inwoners te kennen dat parodontologische hulp nodig heeft, respectievelijk het aantal inwoners dat de wens te kennen geeft parodontale hulp te ontvangen en het aantal inwoners dat hiervoor naar de tandarts gaat. Dit zijn alle verschijningsvormen van de kwantitatieve vraag naar parodontologische hulp.

Het doel van deze lezing was om een begripsomschrijving te geven van de 'Kwalitatieve vraag

naar de parodontologische hulp'. Met enige voorbeelden illustreerde spreekster het belang van een inzicht in de kwantitatieve vraag naar parodontologische hulp bij een aanpak volgens plan van de parodontale gezondheidszorg. Met behulp van beschikbaar – echter nog zeer onvolledig – cijfermateriaal werd geprobeerd de grootte van het aantal inwoners dat parodontologische hulp nodig heeft en de grootte van het aantal inwoners dat regelmatig naar de tandarts gaat te berekenen.

Tot slot werden enige concrete suggesties gedaan voor continue gegevensverzameling op basis waarvan een aanpak volgens een vast plan van deze gezondheidszorg nauwkeuriger kan geschieden.

6. Dr. J. de Graaff (Vrije Universiteit te Amsterdam): *Over de specificiteit van parodontopathieën.*

Samenvatting:

De vraag of parodontale aandoeningen specifieke infecties zijn, d.w.z. veroorzaakt worden door bepaalde specifieke micro-organismen, is nog steeds moeilijk te beantwoorden. Dit wordt mede veroorzaakt door de complexiteit van de microflora in de parodontale pockets. In ons laboratorium proberen wij met behulp van moleculair-genetische methoden een betere classificatie te verkrijgen van deze pocketflora. Hierbij hebben wij onze aandacht in eerste instantie gericht op de groep van *Bacteroides melaninogenicus*. Deze 'species' valt op basis van DNA-studies uiteen in tenminste 5 verschillende, niet-verwante groepen. Tenslotte werden de consequenties voor de bacteriologische diagnostiek besproken.

7. Mw. G. R. J. Mazeland (Universiteit van Amsterdam): *Gingivabreedte in relatie tot verticale dimensies van het aangezichtsskelet.*

Samenvatting:

De breedte van de gingiva is in het verleden onderzocht in relatie tot leeftijd en lokale factoren binnen de dentitie. Zo werd gevonden dat crowding en frenula van invloed zijn op de gingivabreedte en dat de breedte van de gingiva toeneemt met de leeftijd, zelfs bij volwassenen.

In het huidige onderzoek werd de relatie tussen gingivabreedte en skelettale factoren van het aangezicht klinisch en röntgencefalometrisch onderzocht bij 62 jonge volwassenen.

Hieruit kwam naar voren, dat de breedte van de gingiva van onder- en bovenfront samenhangt met de hoogte van de processus alveolaris en met de voorste onderste aangezichtshoogte.

De resultaten kunnen verklaard worden aan de hand van de theorieën van Björk over de verticale groei van het aangezicht.

Bij 30 mannelijke proefpersonen bestond tevens de mogelijkheid tot een vergelijking van gingivabreedte met gegevens die Grevers vijf en een halfjaar tevoren had verzameld. In het onderfront werd geen verandering geconstateerd in de

breedte van de gingiva; in het bovenfront werd een geringe toename gevonden.

8. J. Jansen (rijksuniversiteit te Groningen): *Spontane regeneratie na creatie van een kunstmatig parodontaal defect bij honden.*

Samenvatting:

In de afgelopen jaren werd het effect van therapeutische maatregelen herhaaldelijk getest bij proefdieren, meestal apen of honden. Bij deze proefdieren werd dan een parodontaal defect gecreëerd waarna het effect van de behandeling, bijvoorbeeld mondhygiënische maatregelen, rootplanning en curettage, flaps en bottransplantaties op dit kunstmatige defect werd geëvalueerd.

Een kunstmatig parodontaal defect moet echter aan een aantal eisen voldoen. Eén daarvan is dat het defect geen neiging mag vertonen om spontaan te herstellen, anders worden de resultaten van de uit te testen procedure immers vertoerd door deze bijdrage aan herstel van het proefdier zelf. De indruk bestaat dat aan het bovengenoemde fenomeen van spontane regeneratie van een kunstmatig defect in de eerdergenoemde onderzoeken onvoldoende aandacht werd besteed. Dit is de aanleiding geweest om in Groningen te starten met proefdierenonderzoek om meer duidelijkheid te brengen in dit probleem.

In deze voordracht werd getracht bovengenoemde probleemstelling wat nader uit te werken. Voorts werden resultaten gepresenteerd van een onderzoek waarin bij vier honden op verschillende wijze parodontale defecten werden gecreëerd. Uit de klinische, röntgenologische en histologische evaluatie bleek dat spontane regeneratie was opgetreden. De resultaten waren echter niet eenduidig genoeg om er verstrekkende conclusies aan te verbinden. Daarom werd een vervolgstudie opgezet om meer duidelijkheid te verkrijgen in de aard van het regeneratieproces. In het tweede deel van de voordracht werd de opzet van dit thans nog lopend onderzoek geschetst.

NEDERLANDSCH TANDHEELKUNDIG GENOOTSCHAP

Kort verslag wetenschappelijk gedeelte 222e ledenvergadering d.d. 5 oktober 1979

Het thema voor deze bijeenkomst – die dit keer in de Ernst Sillemhoeve te Lage Vuursche werd gehouden – luidde: 'De arbeidsmotivatie van de tandarts'.

Het doel van deze najaarsvergadering was de deelnemers te verrijken met enige kennis, begrip en inzicht rond de onderwerpen arbeidsmotivatie en zingeving aan de arbeid. Daarmee kon men nagaan hoe de geschetste achtergronden passen in de privésituatie en zich tevens verdiepen in het functioneren van de tandarts-practicus in de toekomst.

Dr. P. A. Cornelis, hoogleraar in de Bedrijfspsychologie aan de Vrije Universiteit, hield 's-ochtends een voordracht getiteld: 'Zin en tegenzin in de tandheelkunde. De motivatie van de tandarts'. Een bewerking van deze voordracht is aan de Redactie van het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde ter publicatie toegezegd.

Daarna was er in kleine groepen discussie over verschillende facetten van het onderwerp, nadat met een aantal vragen was begonnen. 's-Middags stond de rapportage vanuit de groepen op het programma, hetgeen een levendige discussie teweegbracht, waaraan door velen werd deelgenomen.

Internationaal

FÉDÉRATION DENTAIRE INTERNATIONALE

69e Wereldjaar Congres 1981 in Rio de Janeiro

De voorbereidingen voor het wetenschappelijke gedeelte van het in september volgend jaar te houden F.D.I.-congres in Rio de Janeiro zijn reeds in volle gang.

Er zijn drie hoofdthema's gekozen, elk onderverdeeld in een aantal onderdelen.

Thema I: *Dentistry for the Adolescent*

1. Social and psychological problems in the adolescent and their relevance to dental care.
2. Caries control – selling the message to the adolescent.
3. Anxiety – its management during the treatment of the adolescent patient.
4. Sports injuries – their prevention and treatment.
5. Facial deformity – its assessment and correction.
6. Periodontal disease begins in the adolescent.
7. Problems created by maleruption of teeth.
8. Dental care for the handicapped adolescent.

Thema II: *Carbohydrates and Dental Caries*

1. Sucrose and caries – a critical view.
2. Sucrose in the dynamics of the caries process.
3. Oral effects of other carbohydrates.
4. Sugar substitutes – reasons and indication for their use.

Thema III: *The Dentist and the Community*

1. The Latin-American dental care problem.
2. Governments' expectations of dentistry in Latin-America.
3. Social responsibility of the dental profession.
4. Collaboration between the public and the private sectors in the provision of dental care.
5. Developing dental teams for increased coverage.

De bedoeling van deze publikatie is om diegenen, die recentelijk een goed te documenteren onderzoek over één van de bovenstaande onderwerpen hebben gedaan en daarvan een 30 à 40 minuten durende lezing (in het Engels, Duits of Frans), geschikt voor een internationaal gezelschap, kunnen maken, op te wekken dit op korte termijn aan te melden.

Dat kan óf wel bij het Nederlandse lid van de wetenschappelijke commissie van de F.D.I., collega F. Lankhof, J. W. Brouwersplein 11, 1071 LL Amsterdam, telefoon 020-724238, of bij Mr. M. M. Kraayeveld, secretaris van de Commissie Internationale Zaken van de Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, Beneluxlaan 31-33, 3526 KK Utrecht, telefoon 030-885341, toestel 38.

Uit de aanmeldingen zal eerst een voorselectie worden gemaakt. De eindselectie zal geschieden door de wetenschappelijke commissie van de F.D.I.; de reis naar en het verblijf te Rio de Janeiro zullen – in geval van acceptatie – worden vergoed.

Omdat eind april de termijn sluit en er vooraf allerlei formulieren ingevuld moeten worden – bovendien zal een korte inhoud van de te houden voordracht op schrift moeten worden gesteld – worden belangstellenden verzocht nog deze maand te reageren.

ISRAEL DENTAL ASSOCIATION

Aankondiging internationaal congres 13-19 juli 1980 te Tel Aviv

De Israël Dental Association organiseert van 13-19 juli 1980 in het Tel Aviv Hilton Hotel een nationaal congres, met als onderwerp: 'The future of dentistry for the individual and for the community – primary dental case'.

Het wetenschappelijke programma omvat de onderstaande onderwerpen:

1. Topics on individual dentistry.

- Caries prevention.
- Modern considerations in oral rehabilitation.
- Diseases of periodontal and oral tissues.
- Pediatric dentistry.
- Orthodontics and endodontics.
- Research and basic sciences in dental medicine.

2. Topics on community dentistry.

- The role of prevention.
- Community health services.
- Dentistry in the army.
- Pricing of dental care and manpower problems throughout the world.

Voor verdere inlichtingen wende men zich tot het congressecretariaat van The Israël Dental Association, P.O. Box 16271, Tel Aviv, Israël.

CONGRÈS INTERNATIONAL DE METALLURGIE DENTAIRE

Aankondiging voor 24-26 september 1980

De *Ecole Centrale* en de *Faculté d'Odontologie*

de *Lyon* organiseren een Congrès International de Métallurgie Dentaire dat op 24, 25 en 26 september 1980 zal worden gehouden in de *Ecole Centrale*, 36, route de Dardilly, 69130 Ecully, Frankrijk.

Er zullen vier thema's worden behandeld:

- edele metalen;
- porselein-metaalverbindingen;
- zilveramalgamen;
- roestvrije alliages.

Het ligt in de bedoeling dat vertegenwoordigers van de universiteiten, de praktici en de industrie in discussiegroepen over genoemde onderwerpen van gedachten wisselen.

Tevens zullen universitaire docenten het onderwijs in de tandheelkundige metallurgie behandelen.

Voor alle inlichtingen wende men zich tot Prof. J. Blanc-Benon, Faculté d'Odontologie, place Depéret 6-8, 69 365 Lyon Cedex 2, Frankrijk.

Buitenland

FRANKRIJK

A. Marmasse †

Blijkens mededelingen in de buitenlandse vakpers is in november van het vorige jaar Prof. Dr. A. Marmasse op 83-jarige leeftijd overleden. Marmasse zou aanvankelijk tot architect worden opgeleid, maar de oorlog van 1914-1918 deed hem van gedachten veranderen: hij ging tandheelkunde studeren aan de *École Odontologique* te Parijs, waar hij in 1922 het diploma van chirurgien-dentiste behaalde. Allengs ontpopte hij zich als een begaafd docent, reden waarom hij in latere jaren hoogleraar werd, eerst aan de *École Odontologique* voornoemd, later aan de *École Dentaire de Paris*. Zijn specialisme was de conserverende tandheelkunde. In Nederland was zijn naam bij veel beroepsgenoten bekend als schrijver van het uit twee delen bestaande leerboek: 'Dentisterie opératoire'.

Hij onderhield nauwe collegiale betrekkingen met diverse vooraanstaande Zwitserse collega's; vooral met de vroegere hoogleraar in de Conserverende tandheelkunde te Zürich, Walter Hess (thans 94 jaar) was hij zeer bevriend. Zwitserland was om zo te zeggen zijn tweede vaderland; men had daar ook grote waardering voor zijn didactische kwaliteiten. Dit leidde ertoe dat hem in 1970 een eredoctoraat vanwege de Universiteit van Genève werd verleend.

De redacteur A. J. Held wijdt in het januarinum-mer 1980 van de *Schweizerische Monatsschrift für Zahnheilkunde* een herdenkingsartikel aan de overledene.

ZWITSERLAND

Nieuwe hoofdredacteur van de 'Schweizerische'

Met ingang van 1 januari 1980 heeft Prof. Dr. Benedikt Maeglin het hoofdredacteurschap van de *Schweizerische Monatsschrift für Zahnheil-*

kunde op zich genomen. Hij lost daarmee de redacteur voor het Duitse gedeelte, R. H. Boitel, af; deze had de functie voor een jaar waargenomen.

Binnenland

T.S.V. 'JOHN TOMES'

Samenstelling bestuur

Het bestuur der Tandheelkundige Studenten Vereniging 'John Tomes' heeft zich voor het jaar 1979-1980 als volgt geconstitueerd:

- J. C. M. M. Veraart: praeses;
- Mej. C. J. A. van Driel: ab-actis, Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht;
- P. J. van Strijen: fiscus;
- M. Weijland: bibliothecaris;
- A. I. P. M. Verbeek: secundus.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE UTRECHT

Aankondiging programma 19 mei 1980

Op maandag 19 mei a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de blauwe collegezaal van het Tandheelkundig Instituut, Sorbonnelaan 16, De Uithof te Utrecht.

Aanvang 20.00 uur.

Programma:

- A. P. de Ruiters: De transversale expansie.
- Dr. M. Fazili: De diagnostiek van slijmvliesaandoeningen.
- G. W. Wolffe: Conservative treatment of periodontal disease – a case report.

Datum volgende klinische avond: 24 november (thema: Diagnostiek).

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE NIJMEGEN

Aankondiging programma 29 mei 1980

Op donderdag 29 mei a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de collegezaal van het Gebouw voor klinische tandheelkunde, Philips van Leydenlaan 25, Heyendaal, te Nijmegen.

Aanvang 20.00 uur precies.

Thema: *De behandeling van tandboogonderbrekingen.*

Programma:

- Dr. A. F. Kayser: De gevolgen van tandboogonderbrekingen in de premolaar-molaarstreek.
- E. H. M. Dijkman: Het oprichten van getipte ondermolaren.
- P. J. B. Leempoel: De behandeling met vaste voorzieningen.